

Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezet

„Onga III. - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok"beruházási területre

Tartalom

Előzmények	3
Az örökségvédelmi hatástanulmány tartalma	4
A kutatási terület elhelyezkedése, domborzati viszonyai	5
A kutatási terület a történeti térképeken	10
A kutatási terület a légifelvételek fényében	15
Régészeti értéklétár.....	19
„Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” beruházási terület régészeti lelőhelyei a Közhiteles Adatbázis adatállománya, az adattári és szakirodalmi adatok szerint	20
Terepbejárás.....	22
Összefoglalás	25
Beruházástípusok és a hozzájuk tartozó régészeti feladatellátás menete	26
Nyilatkozat.....	29

Előzmények

„Onga III. - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok" tervezett beruházási területre Onga Kavics Bányászati és Értékesítő Kft. (3563 Hernádkak, Mikszáth u. 3-5.) megbízásából kaptunk felkérést örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezet elkészítésére a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei kormányhivatal 2023.07.27-i hiánypótlásában foglaltak alapján:

A Hivatal régészeti tekintetben az alábbi hiánypótlást írta elő:

„1.2. A tervezett bányatelek egészére elkészítettett örökségvédelmi hatástanulmányt az érintett régészeti örökségi elemek és régészeti lelőhelyrészek pontos meghatározása céljából.”

Az örökségvédelmi hatástanulmány elkészítésének célja, hogy felderítse, felmérje a településrendezéssel, bányatelek fektetéssel, tervezett beruházással kapcsolatos örökségvédelmi hatásokat és javaslatot tegyen az örökségvédelmi értékek megóvására.

Örökségvédelmi hatástanulmány, készítése nélkül előfordulhat, hogy egy a településen belül tervezett beruházási, fejlesztési terület kivitelezés közben kiderülő régészeti, vagy műemléki érintettsége meggátolhatja a beruházás megvalósulását, esetleg váratlan, előre nem számított régészeti feladatellátást tesz szükségessé, mely komolyan befolyásolhatja a tervezett beruházás bekerülési költségeit és megvalósíthatóságát. Régészeti lelőhely területén korlátozottan lehet földmunkát végezni, valamint a régészeti örökség emlékei csak régészeti feltárás keretében mozdíthatók el. A régészeti lelőhelyek veszélyeztetése, megsemmisítése, akár csak részlegesen is, örökségvédelmi bírság kiszabását vonja maga után.

Ennek érdekében a tanulmány elkészítése során vizsgáljuk és ellenőrizzük, szükség esetén korrigáljuk a Miniszterelnökség által vezetett hivatalos régészeti lelőhely-nyilvántartásnak a kutatási területre vonatkozó adatait. Vizsgáljuk a kutatási területre vonatkozó múzeumi adattári-, szakirodalmi adatokat, a területre vonatkozó történeti térképi és légi felvétel állományokat.

A fejlesztési terv készítőjével egyeztetve bemutatjuk a rendezési terv által várható, régészeti lelőhelyeket érintő változásokat. Vizsgáljuk azok hatását a régészeti lelőhelyekre, valamint kezelési javaslattal élünk a terv által biztosított területhasználati változtatások és a régészeti lelőhelyek összefüggésében.

A Kormány 68/2018 (IV.9.) rendelete az örökségvédelmi hatástanulmányról 14. sz. melléklete rögzíti a településrendezési eszközök esetében készített örökségvédelmi hatástanulmány részletes tartalmi követelményeit. Jelen hatástanulmány ezek alapján készült.

Az örökségvédelmi hatástanulmány tartalma

A települési örökségvédelmi hatástanulmány szöveges dokumentum, azonosításra alkalmas térképi ábrázolással, fotókkal és egyéb adatokkal, amely legalább az alábbiakat tartalmazza:

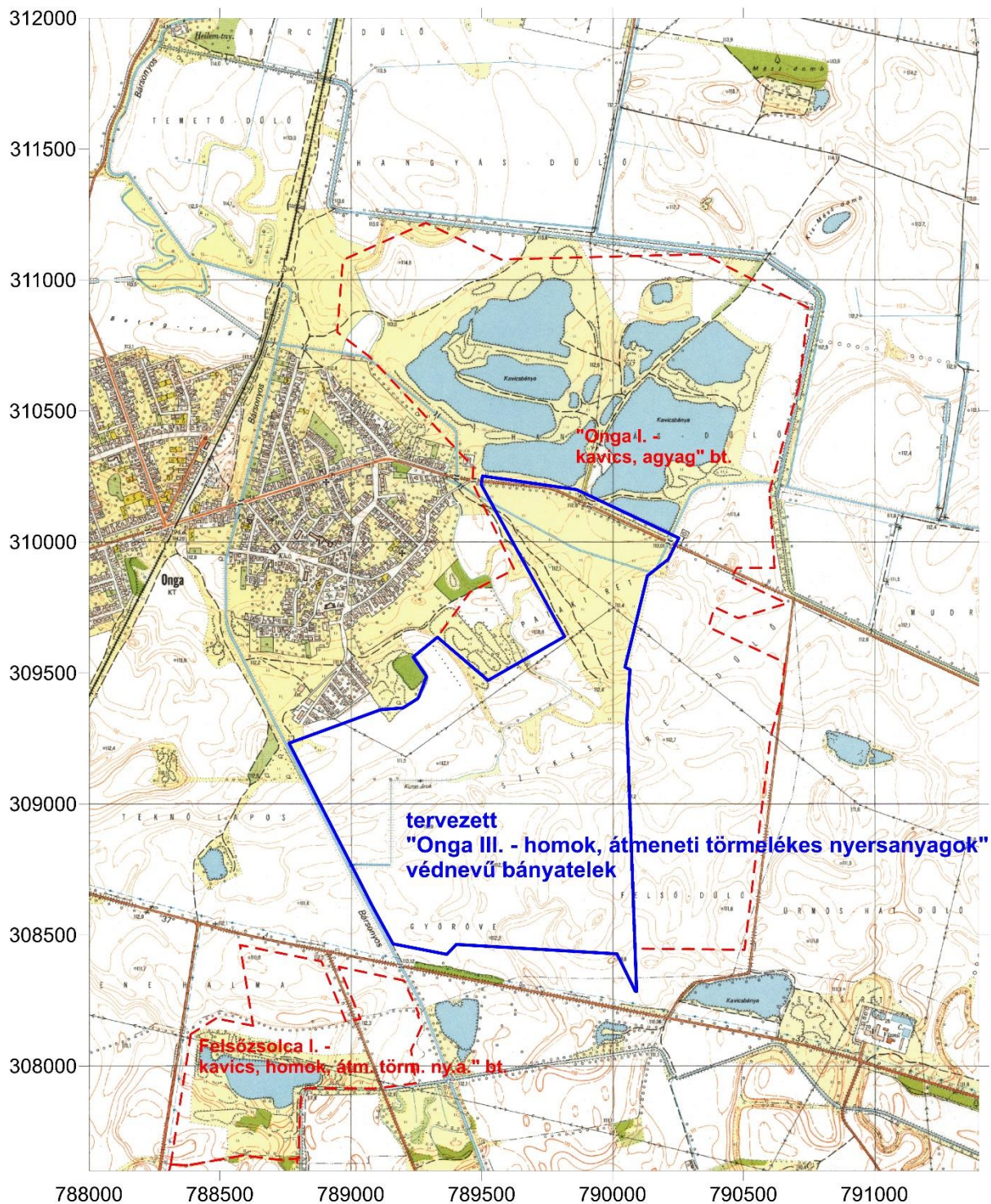
1. Örökségvédelmi vizsgálat:
 - 1.1. A település történeti leírása (a történeti település- és tájszerkezet alakulása, a történeti településmag),
 - 1.2. A település régészeti örökségének felmérése újonnan beépítésre szánt területnek kijelölt terület esetén terepbejárással,
 - 1.3. A védett műemléki értékek települési értékleltára, amely értékkataszterben tartalmazza:
 - 1.3.1. a világörökségi, és a világörökségi várományos helyszínek és területeket,
 - 1.3.2. az országos építészeti örökség elemeit,
 - 1.3.3. a védetté nyilvánított régészeti lelőhelyeket és a nyilvántartott régészeti lelőhelyeket.
 - 1.4. A helyi építészeti örökség települési értékleltára, amely értékkataszterben az önkormányzati főépítész által meghatározottak szerint tartalmazza a helyi építészeti örökség országos vagy helyi védelemre méltó elemeit:
 - 1.4.1. településszerkezetet,
 - 1.4.2. telekstruktúrát és az utcavonal-vezetést,
 - 1.4.3. utcaképet vagy utcakép részletet,
 - 1.4.4. egyéb településkarakter elemeket,
 - 1.4.5. építményrészletet vagy az alkalmazott anyaghasználatot, tömegformálást, homlokzati kialakítást,
 - 1.4.6. táj- és kertépítészeti alkotást, egyedi tájértéket, növényzetet,
 - 1.4.7. szobrot, képzőművészeti alkotást, utcabútort.
2. A rendezés során tervezett változások hatáselemzése:
 - 2.1. A települési értékleltárban szereplő elemek vonatkozásában releváns rövid és középtávon tervezett változások ismertetése.
 - 2.2. A 2.1. pontban szereplő változások hatásai:
 - 2.2.1. a régészeti örökségre,
 - 2.2.2. a történeti településre, település- és tájszerkezetre,
 - 2.2.3. a települési értékleltárban szereplő műemléki értékekre.
3. Az értékvédelmi terv tartalmazza:
 - 3.1. az értékleltárban szerepeltetett értékek megőrzését biztosító szempontok és követelmények, valamint
 - 3.2. az önkormányzati feladatok meghatározását.

Munkánkban értelemszerűen kizárólag a kutatott terület régészeti értékeivel foglalkozunk.

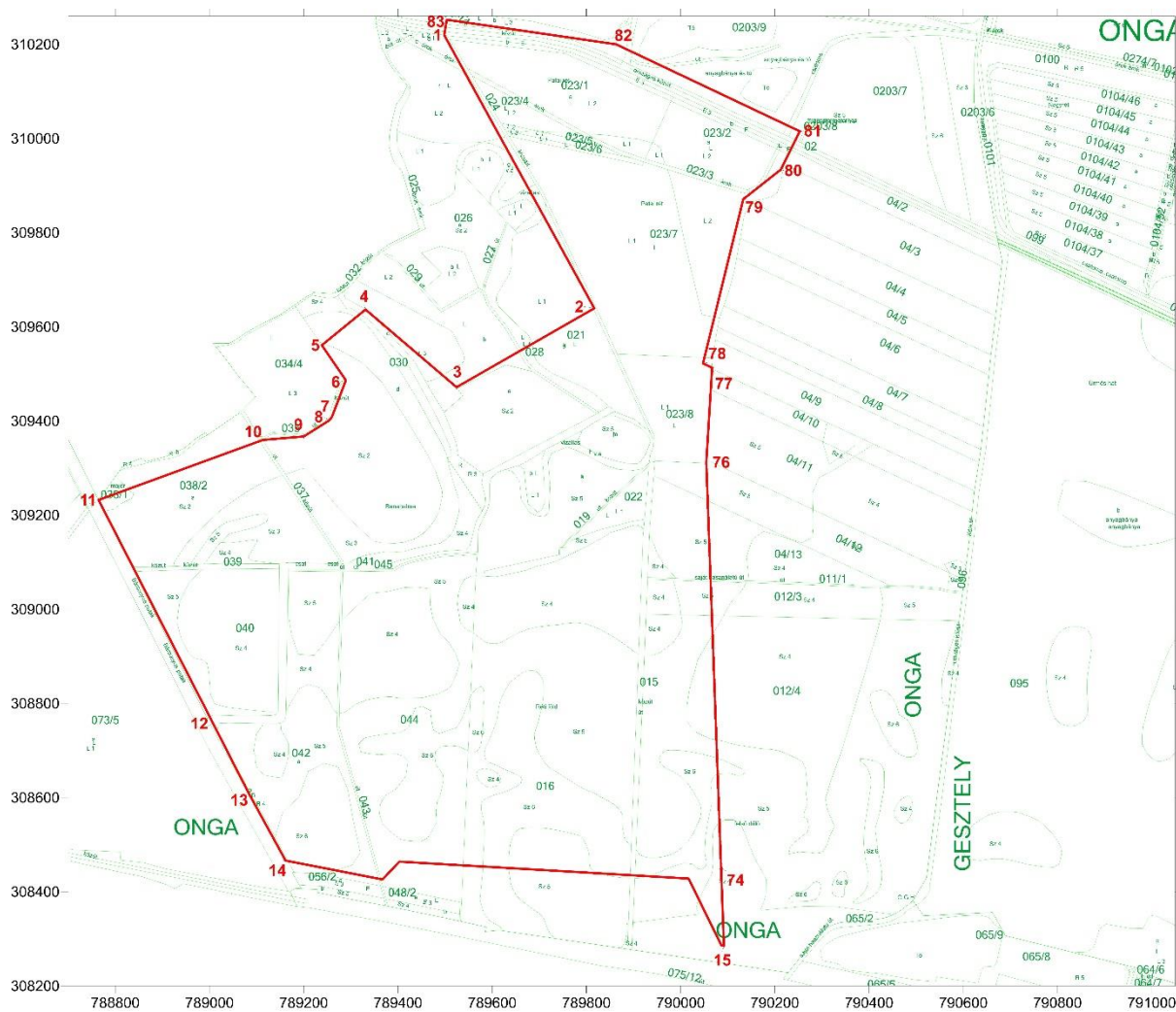
A törvény által előírt kötelező tartalmi elemeket kiegészítettük a régészeti lelőhelyek meghatározására és értelmezésére vonatkozó szakmai kritériumokkal.

A kutatási terület elhelyezkedése, domborzati viszonyai

A Mendikás Kft tervezőirodától az alábbi alaptérképeket kaptuk a beruházási terület -„Onga III. - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok”- lehatárolására.

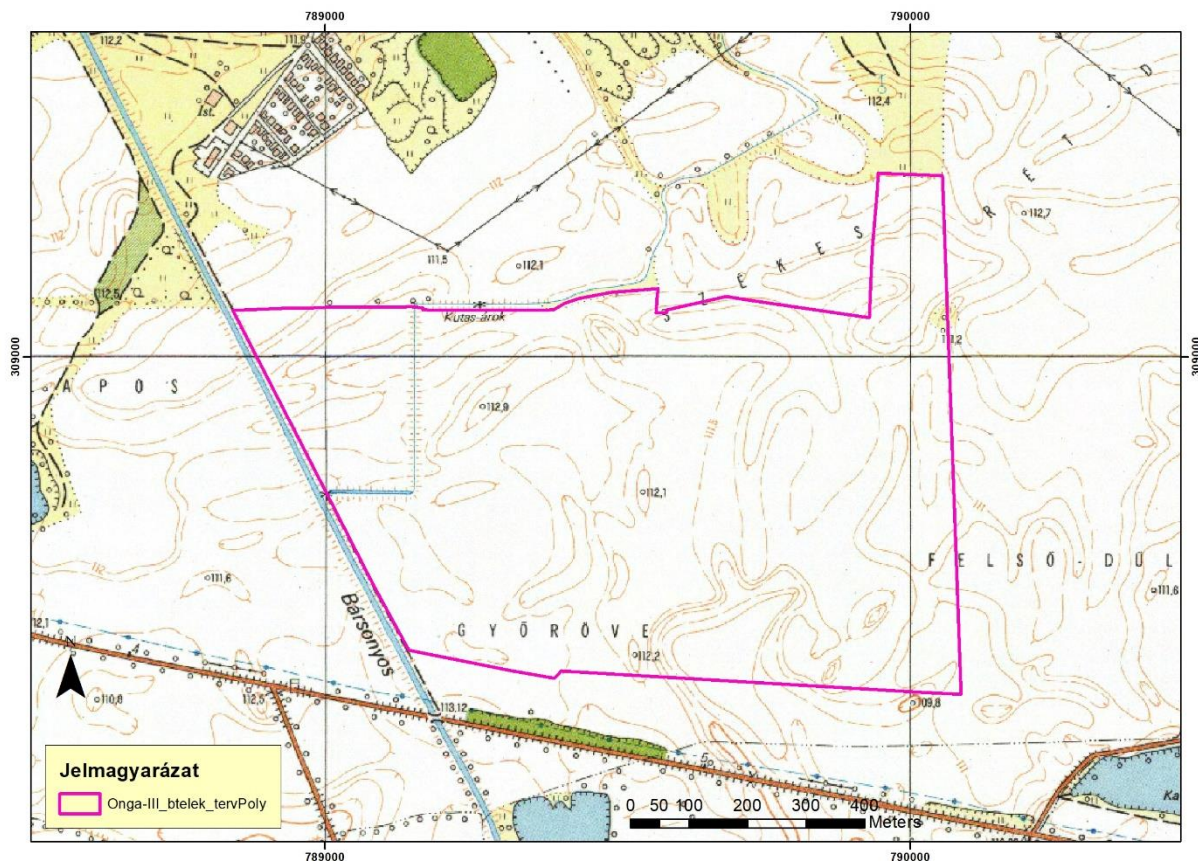
1. ábra „Onga III. - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” tervezett beruházás helyét jelölő, a beruházótól kapott kutatási terület térkép

2.ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” tervezett beruházás helyét jelölő, a beruházótól kapott kutatási terület helyrajzi számos térkép

A bányavállalkozó a Bányafelügyelet által engedélyezett kutatási területen végzett fúrásos kutatás eredményeinek kiértékelése után a kutatási területen belül egy kisebb részen tervezi a külfejtéses bányatelek kialakítását. A bányatelek engedélyezése (fektetése) csak érvényes Környezetvédelmi engedély alapján lehetséges, mely tartalmazza többek között a régészeti szempontból védendő területeket is.

A külfejtéses bányatelek helyét jelző alábbi shp állományt a Mendikás Kft tervezőirodától kaptuk kézhez a munka elvégzéséhez.

3.ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” tervezett beruházás környezetvédelmi engedélyezés alá eső területe, mely a régészeti vizsgálat tárgyát is képezi

A terület Onga közigazgatási határában, a településtől délre található. Déli határa a 37-es számú főút, nyugatról a Bársonyos csatorna, északról részben a szintén egykori Bársonyos ág vizét vezető ún. Kutas-csatorna határolja.

A beruházási terület felszínét és megtelepedési viszonyait a Bársonyos-csatorna határozza meg. A Bársonyos-csatorna Hernádszurdok mellett ágazik ki a Hernádból és a Hernád-völgy nyugati oldalán haladva Bőcs község mellett folyik vissza a Hernádba. Valójában a Hernád-völgy talpának közepén elhelyezkedő alacsony sík területet határolja nyugatról, míg a Hernád mai medre a völgytalp keleti oldalán a meredek Hernád-magaspart alatt fut.

Az ismert és nyilvántartott régészeti lelőhelyek elsősorban a Hernád K-i magaspartján és a Bársonyos Ny-i partján sorakoznak, míg a Bársonyos és a Hernád által közrezárt területen kevés egykori megtelepedésre utaló nyomot találunk.

4.ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” tervezett beruházás elhelyezkedése a Hernád és Bársonyos völgytalpában a Googleearth perspektivikus felvételén

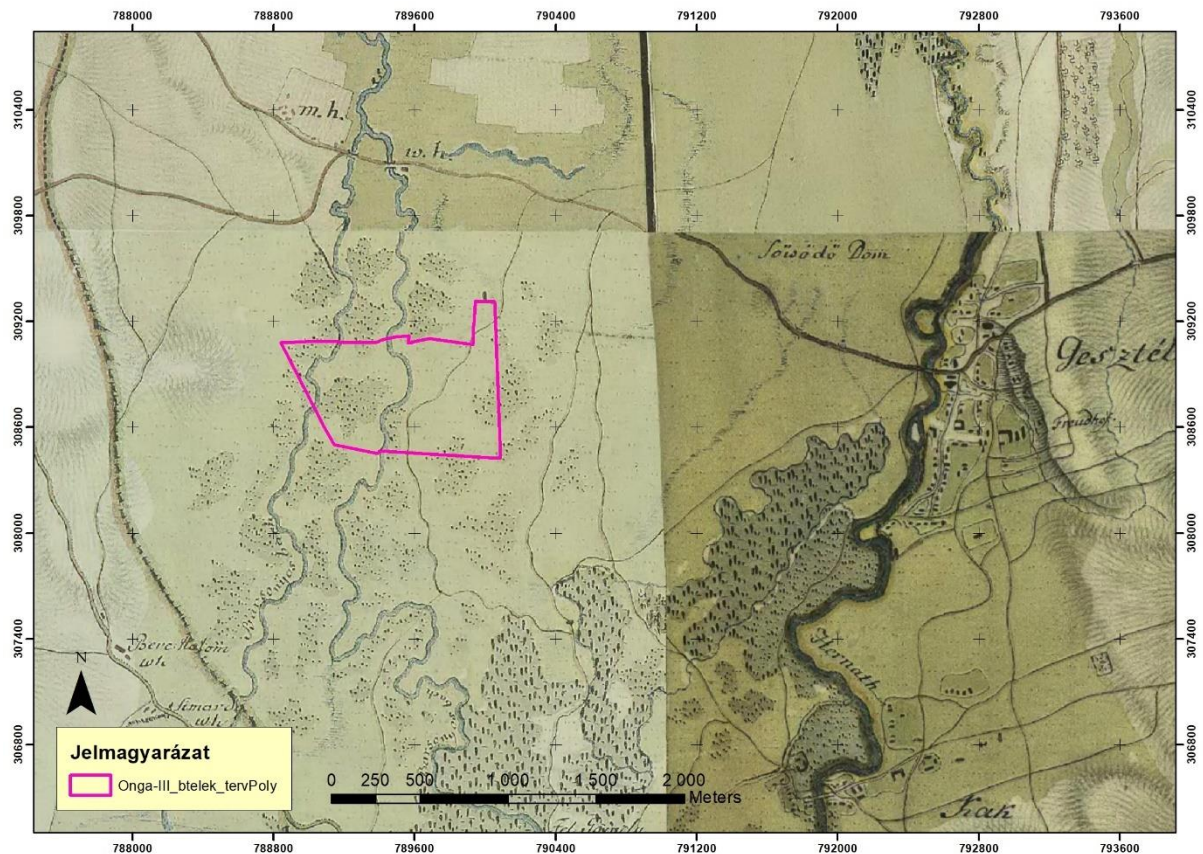
A kutatási terület a történeti térképeken

Az értékleltár elkészítése során, valamint a tájhasználat sajátosságainak megismerése, így a régészeti korokban megtelepedésre alkalmas helyek meghatározása során jelentős haszonnal forgathatók a területről rendelkezésre álló 17-19. századi történeti térképek. E térképek részben ábrázolnak olyan elemeket, melyek maguk is régészeti emlékek (puszta templom, erődítés árok), részben, mivel a jelentős természetátalakítással járó vízrendezés előtt készültek, a régészeti lelőhelyek környezetének rekonstrukcióját, illetve a megtelepedésre alkalmas helyek kiválasztását segítik.

A tájhasználat szerinti tagolást segítik az 17-19. századi katonai térképek, az ún. I-II.-III. Katonai felmérés. Az I. Katonai Felmérés (1763 – 1787) az első olyan térképészeti alkotás, amely több területre kiterjedően részletes és rendszeres információt tartalmaz a feltérképezett területről. A térképeken feltüntették a felszínborítást is, ami lehetővé teszi a korabeli táj rekonstruálását. Mindhárom Katonai Felmérés eredeti színes, kéziratos szelvényei a bécsi Kriegsarchivban találhatóak. A térképezés felvételi méretaránya 1:28 800, (1 hüvelyk = 400 bécsi ölből levezetve). A térkép vetület nélküli, egységes geodéziai hálózat és koordináta rendszer nélkül készült. A vetület hiánya miatt nagyobb területen már nem lehetett pontosan illeszteni a szelvényeket, de a vizsgált terület esetében a térképen számos olyan illesztési pont található, mely lehetővé teszi georeferálását, és a mai térképi rendszerekkel való összevetését.

Az **I. katonai felmérés** geometriailag még kevésbé pontos, így itt a térkép illesztése a mai térképi elemekhez csak jelentős hibahatárral volt megoldható. A térképmű azonban nagyon fontos információval szolgál a tájhasználati viszonyokról.

E térképművön jól látszik, hogy a vizsgált terület a Bársonyos kettészakadó ágai között egy környezetében nagyon vizenyős területen fekszik. A térképkivágaton Gesztely és Kak (Hernádkak) jelentik a tájékozási pontokat, mivel Onga nincs feltüntetve.

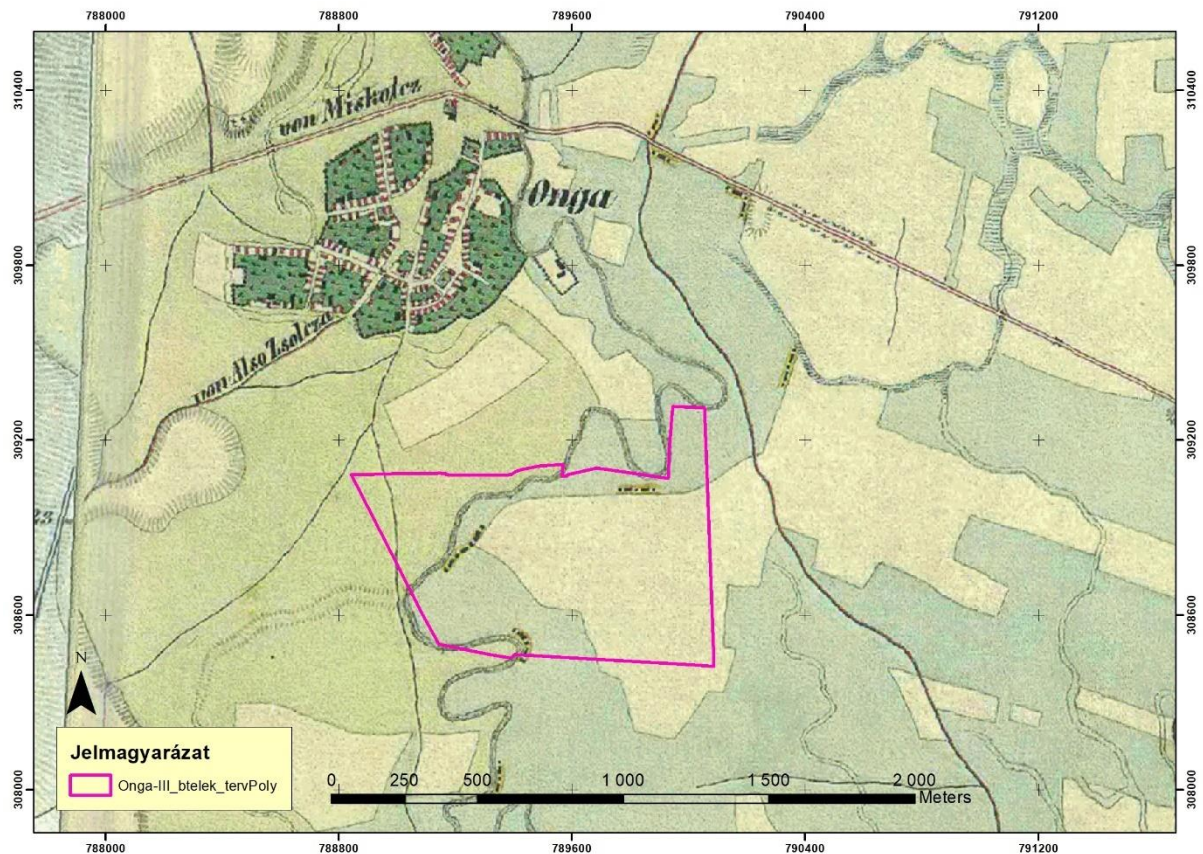

6. ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” területe, az I. katonai felmérés georeferált térképlapjára vetítve

Első Ferenc császár 1806-ban rendelte el a **II. katonai felmérést**, amely a Magyar Királyság területén több megszakítással 1810 és 1866 között folyt. A felmérés un. „Cassini” féle vetületben (négyzetes hengervetület) történt, amelynek geodéziai alapját többszintű háromszögelési hálózat építette. A terepi felvétel 1 :28 800 méretarányú, 1833 -tól kezdődően trigonometriai magasságmérés is segítette a felméréseket. Lapjai igen jól illeszthetőek a mai térképekhez. A II. Katonai Felmérés névanyag sokkal pontosabb, út -és vízrajza megbízhatóbb, és a felszínborítás elkülönítése is sokkal pontosabb, mint az I. Katona Felmérésen.

Itt már jóval pontosabban lehetett illeszteni a térképet a mai EOV térképekhez.

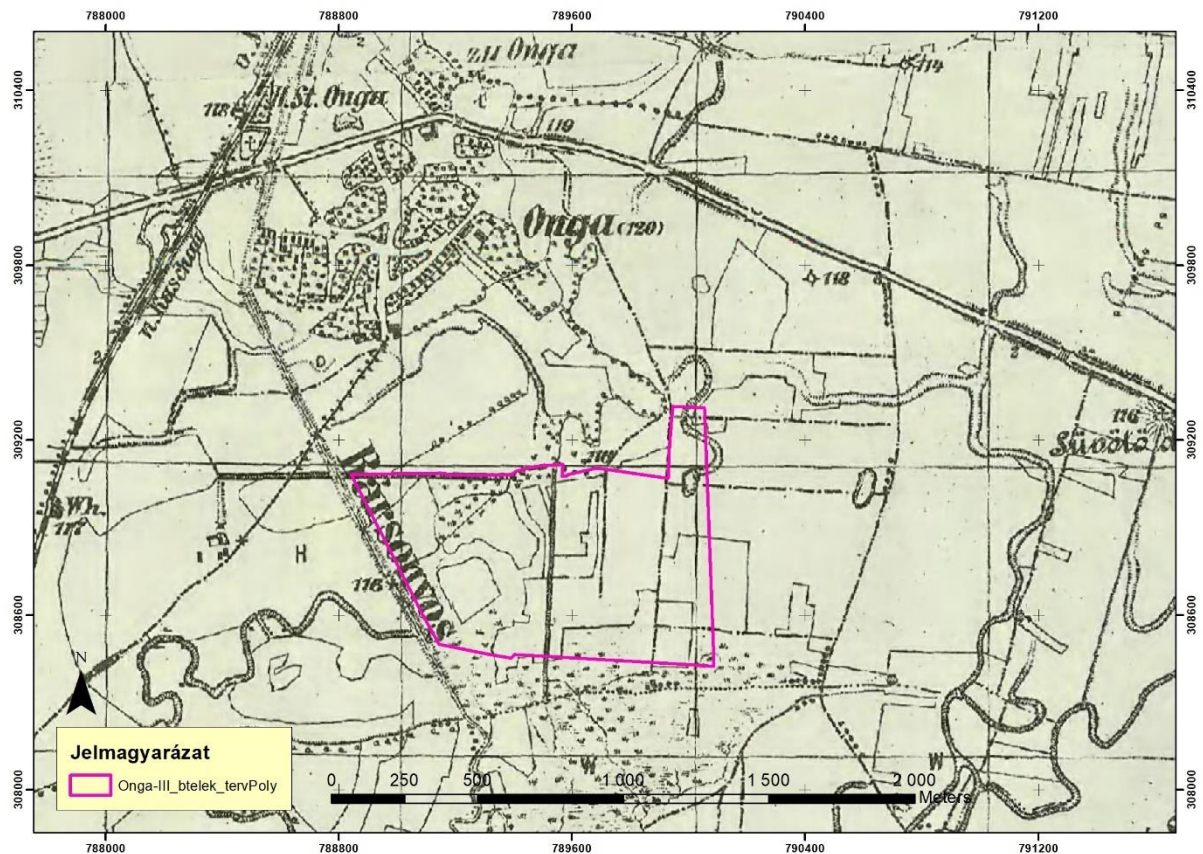
Ezen a térképkivágaton jól látszik a kutatási terület északi és nyugati oldalán kigyózó Bársonyos és az elsősorban a kutatási terület déli, délnyugati sávját érintő tartósan vízjárta terület ábrázolása. A középső és a keleti részek e szerint a térkép szerint kiemelkednek a vízjárta területből, megtelepedésre alkalmasak. Ennek azonban ellentmond a későbbiekben elemzett légifelvétel sorozata.

7. ábra Onga II területe, a II. katonai felmérés georeferált térképlapjára vetítve

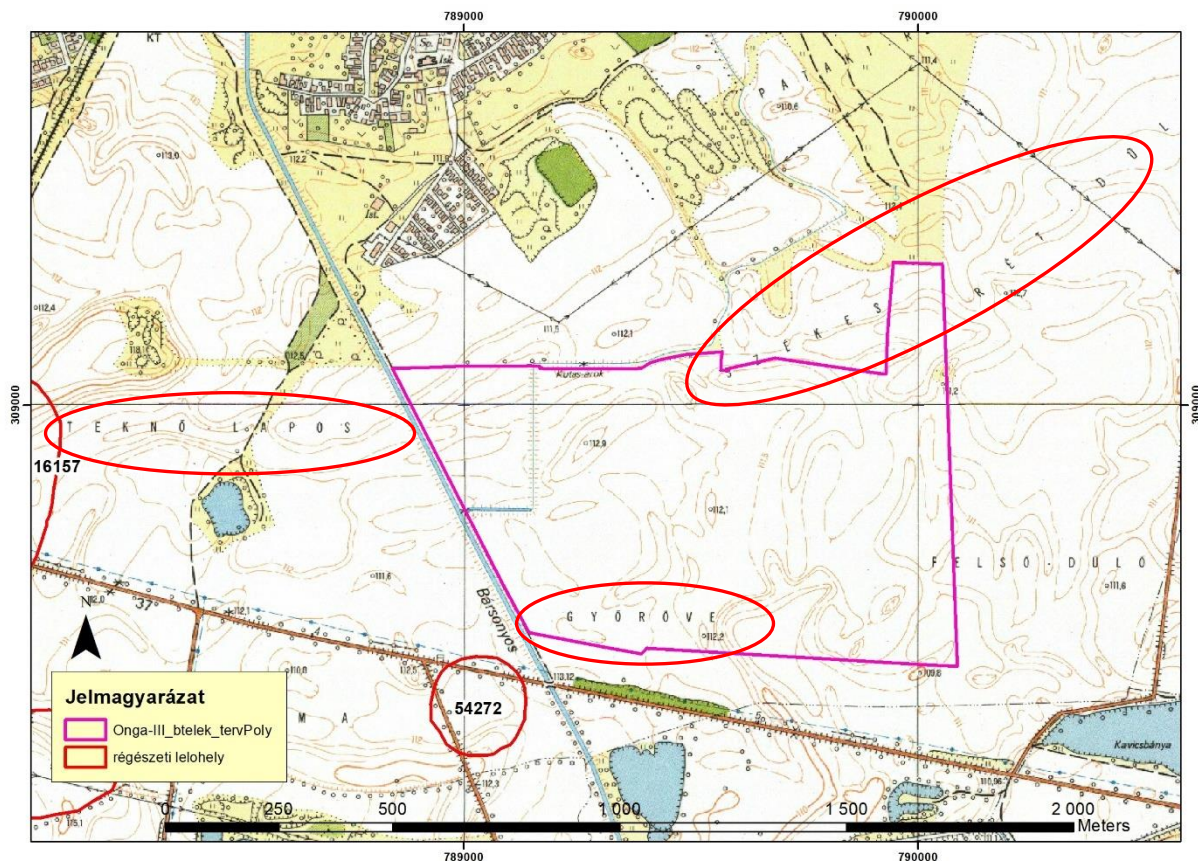
A III. Katonai Felmérést 1869- ben rendelték el, hazánkban 1872 – 1884 között folyt. Az egész felmérés 1887-re, viszonylag rövid idő alatt (17 év) alatt be is fejeződött. Az elkészült térképek méretaránya 1:25 000 méretben készült el. A III. Katonai Felvétel alapján készítették szinte az összes katonai, műszaki, tudományos stb. térképet a két világháború között.

Ezen a térképen a már kanalizált Bársonyos medrétől keletre levő terület nyugati részén elhelyezkedő köríves mederszakasz és a keleti részen É-D irányban húzódó mederszakasz, valamint a vizenyős területek jelölése – D-i és Ny-i sáv jól megfigyelhető.

8. ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” területe, a III. katonai felmérés georeferált térképlapjára vetítve

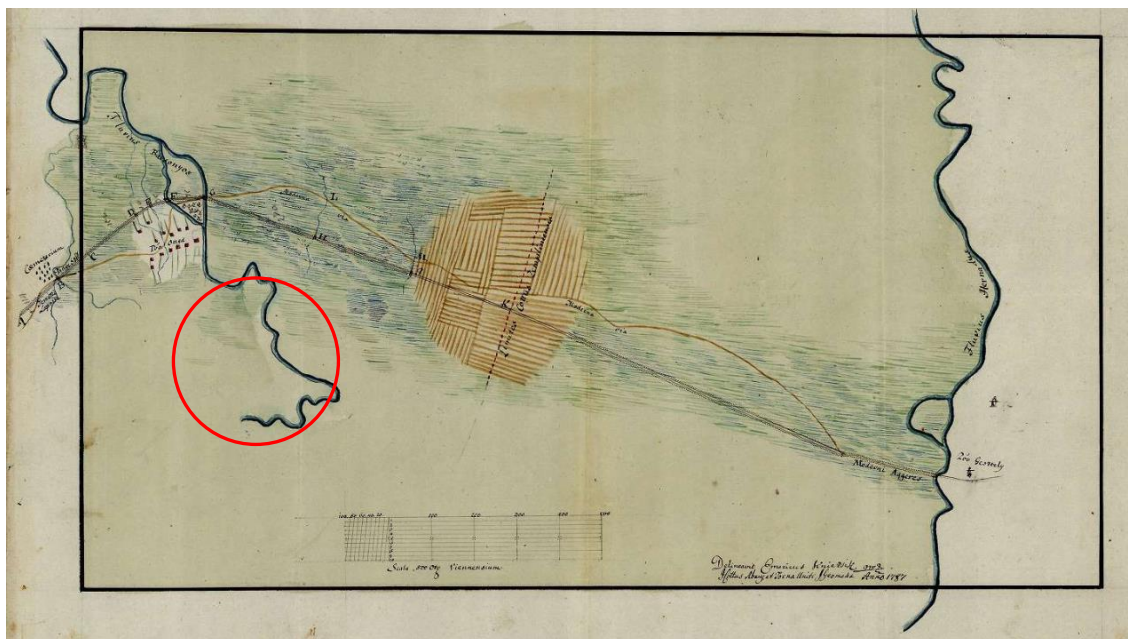
Az 1962-es EOV térképlap dűlőnevei a beruházási területtől Ny-ra a Teknő-lapos névvel a terület mély fekvésére, az északi sávban a Székes-réti dűlő elnevezés egy vizes rétre utal. A vizsgált terület déli részén olvasható Győröve dűlőnév pedig valószínűleg tulajdonosi névadással bír. Az 1-2-3. katonai felmérés térképlapjai nem tartalmaznak dűlőnévi adatokat a területre vonatkozóan.

9. ábra „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” és környezete dűlőnevei az EOY térképlapon

A MOL-ban őrzött 1787-es Div. XIII. - No. 123. Az Onga /Abaúj m./ környéki mocsáron átvezető töltés-út térképe című térképen az Onga környéki kiterjedt vizes-mocsaras területek ábrázolását láthatjuk

<https://maps.hungaricana.hu/hu/MOLTerkeptar/5114/?list=eyJxdWVyeSI6ICJPbmdhIn0>

10. ábra Onga és környékének mocsárvilága (MOL Div. XIII. - No. 123) és a beruházási terület hozzávetőleges helye

A kutatási terület a légifelvételek fényében

„Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” területének felszíni morfológiáját jól tanulmányozhatjuk a Googleearth felvételein. Az alábbi képsorozat egyes felvételein jól beazonosíthatóak az egykori vízmedrek, vízjárta helyek.

2022 augusztus

A terület nyugati részén félköríves nagy mederszakasz:

11. ábra Googleearth felvétel a területről 2022 augusztus

2022 május

A terület DK-i sarkában az egykori medrek

12. ábra Googleearth felvétel a területről 2022 május

2018 augusztus

A zöld növényzettel borított területen medergenerációk sora

13. ábra Googleearth felvétel a területről 2018 augusztus

2017 május

Egy markáns mederív az északi zóna közepén

14. ábra Googleearth felvétel a területről 2017 május

vízzel feltöltött medrek 2011 júliusában

15. ábra Googleearth felvétel a területről 2018 augusztus

Vízborítottság 2010 júniusban

16. ábra Googleearth felvétel a területről 2010 június

A fentrol.hu beruházási területet érintő fekete-fehér légifotói 1971, 1973 és 1986-ból nem mutatnak lényegileg eltérő mintázatot mint a fent bemutatott googleearth képek.

Ez alapján látszik, hogy a vizsgált terület délkeleti részén, a nyugati rész közepén és az északi sáv közepén, valamint a keleti részben egy É-D-i sávban kiszáradt egykori medrek szabdalják a területet, melyek magasabb vízállásnál foltszerűen telítődnek. A 2010-es nagy árvíznél megfigyelhető vízborítottság azonban a terület 70%-át fedi, ami szinte a teljes terület lakhatatlanságára utal.

Az időszakosan vízzel borított területeken túl, a szárazulatok felszínei nem emelkednek ki markánsan a mélyebb felszínekből. A régészeti korokban a megtelepedésre alkalmas területek leginkább azok a térszínek voltak, melyeket már nem öntött el a víz, lehetőség szerint a legközelebb helyezkednek el a vízhez, és a mellettük lévő lapályos területből markánsan emelkednek ki. Ilyen markáns kiemelkedés a kutatott területen nincs.

Régészeti értékleltár

A 2001. LXIV. A kulturális örökségvédelméről szóló törvény (Kötv) megkülönböztet nyilvántartott régészeti lelőhelyeket: „a közhiteles nyilvántartásba vett, e törvény alapján általános védelem alatt álló régészeti lelőhely” (Kötv. 7. § 23.) valamint régészeti lelőhelyeket: „földrajzilag körülhatárolható terület, amelyen a régészeti örökség elemei történeti összefüggéseikben találhatók” (Kötv. 7. § 35.)

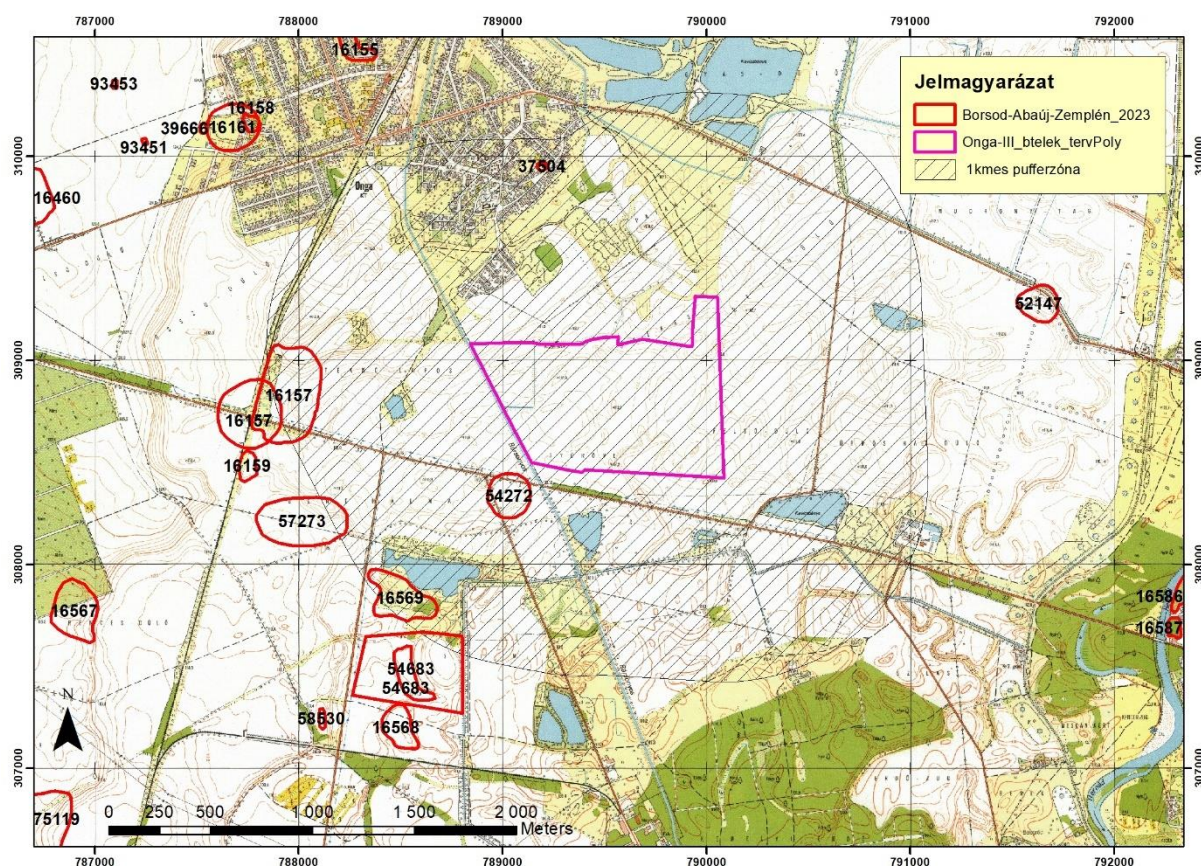
A Kötv. régészeti örökségnek tekinti „az emberi létnek a föld felszínén, a föld vagy a vizek felszíne alatt és a természetes vagy mesterséges üregekben 1711 előtt keletkezett érzékelhető nyomát, amely segít megismerni az egyetemes kultúrát, az emberiség történetét, kapcsolatát környezetével, valamint hozzájárul az ország területén élt népek és a nemzet történelmének rekonstrukciójához, igazolja, bemutatja, alátámasztja népünk eredetét és fejlődését, továbbá amellyel kapcsolatos információszerzés fő forrásai a feltárás és egyéb kutatási módszerek.” (Kötv. 7. § 37)

A Közhiteles nyilvántartás 2022 évi adatbázisa szerint az alábbi régészeti lelőhelyek ismertek a beruházási területéről és közvetlen környékéről, melyek a vizsgált területek régészeti érintettségének megértését segítik.

„Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” beruházási terület régészeti lelőhelyei a Közhiteles Adatbázis adatállománya, az adattári és szakirodalmi adatok szerint

A tervezett beruházási terület 1 km-es pufferzónájából 4 nyilvántartott régészeti lelőhely ismert a Közhiteles adatbázis 2023 augusztusi adatai alapján.

azonosító	közig	név	korszak	jelenség	tevékenység
16157	Onga	37. sz főút	neolitikum bronzkor? császárkor	telep, sír telep	Megay Géza ásatás 1950 Veres János ásatás 2206 Miskolczi Melinda 2017 szakfelügyelet
16569	Felsőzsolca	Simárd II	neolitikum bronzkor császárkor	település	Wolf Mária 1992 terepbejárás
54272	Onga	Elkerülő út	őskor	település	Miskolczi Melinda 2017 szakfelügyelet
57273	Onga	Bene halma	neolitikum császárkor	település	Csengeri Piroska terepbejárás 2001 Veres János ásatás 2006 Pusztai Tamás terepbejárás 2008

17. ábra A közhiteles nyilvántartás lelőhelyei a beruházási terület 1 km-es pufferzónájában

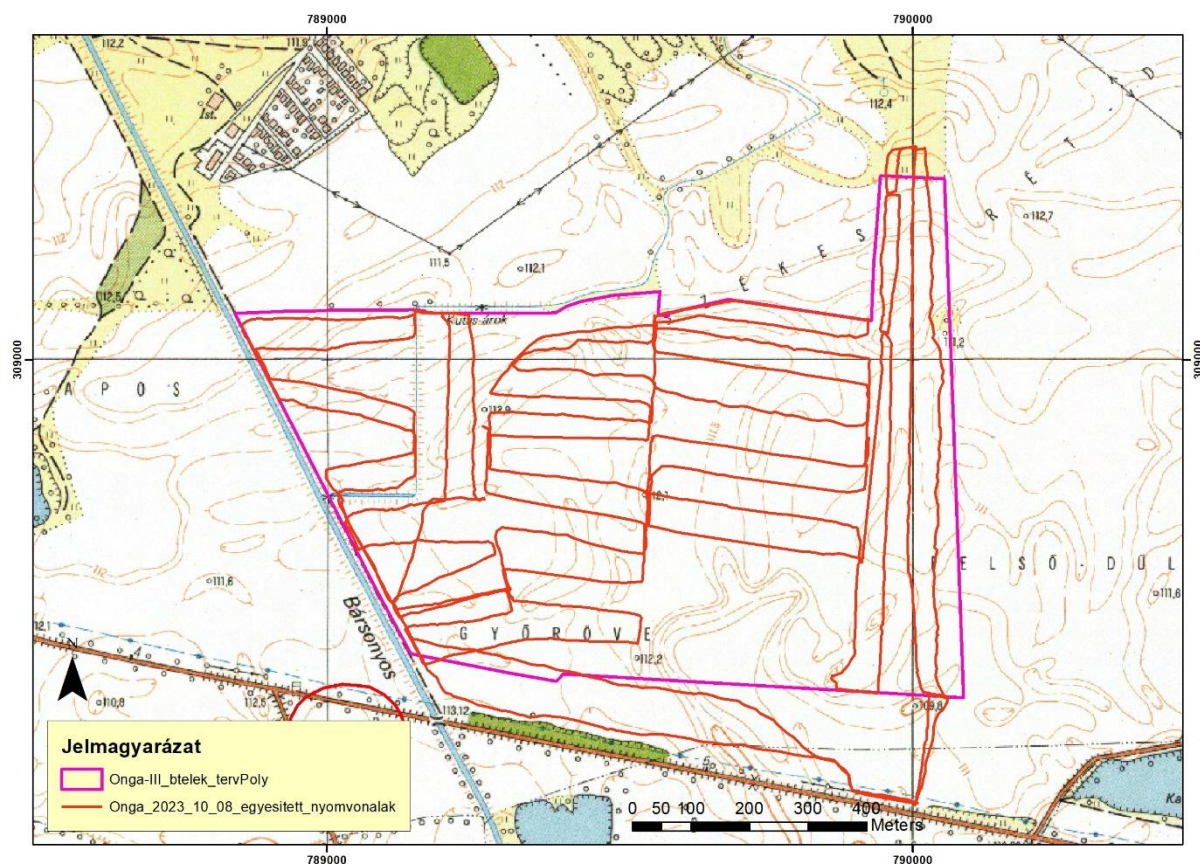
A vizsgált terület pufferzójába eső régészeti lelőhelyek, mind a Bársonyos Ny-i partján található. Neolitikus, bronzkori és császárkori lelőhelyek. Kiemelkedik közülük a 16157-es terület ahol szarmata település házait, árkait és egyéb településjelenségeket tártak fel illetve egy neolit településrészlet és temetkezés is napvilágot látott.

Ez a lelőhely, az 54272-es és a Bene halma (54272) szintén úgy szerepel a leírásokban, hogy egy dombon vagy annak lábánál levő területen kerültek elő a leletek és objektumok. Ez esetekben a Bársonyos Ny-i partján húzódó dombos felszín jó telepítő tényező. E lelőhelyek tengerszint feletti magassága 112-115 méter közé esik, míg a beruházási terület 111-112 méter mBf magasságú-

16569 Simárd II lelőhely területe mára már bányató.

Terepbejárás

2023 október 08-án extenzív terepbejárással vizsgáltuk a beruházási területet.

18. ábra A vizsgált terület és a bejárás tracklogja az EOv térképen.

A terület 90 %-a frissen szántott vagy már boronált felszín volt, ami igen jó megfigyelési lehetőségeket biztosított. Az északi sáv közepén állt lucerna a Kutas árok mellett magas dús növényzettel, délre azonban erősen kikopott állapotban. Itt szintén lehetett a felszínt vizsgálni. A tracklog által nem érintett sávban állt még kukorica.

19. ábra Álló kukorica a vizsgált terület középső részén.

20. ábra Szántott és boronált felszínek a vizsgált területen

A bejárás során a felszínen jól érzékelhetők voltak az egykori medrek. A köztük levő enyhe hátakat nagyobb figyelemmel vizsgáltuk.

A vizsgálati terület Ny-i fele teljes egészében alacsonyabb térszínen volt mint a Ny-i rész, habár a térképi adatok alapján 1 méternél nagyobb szintkülönbség nem figyelhető meg a területen.

A terepbejárás során a felszínen régészeti leletanyagot vagy megtelepedésre utaló nyomot nem találtunk.

Összefoglalás

A hatástanulmányban összefoglaltuk „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” és pufferzónája ismert régészeti lelőhelyeit és azok adatait.

A történeti térképek és elsősorban a légifelvételek elemzése alapján a vizsgált terület jelentős része az egykori Bársonyos medrek területén vagy a hozzájuk kapcsolódó vízenyős mocsarak réteken található.

Általánosságban megállapítható, hogy a Hernád és Bársonyos által közrefogott területen ritkák a régészeti lelőhelyek.

A terepbejárással vizsgált területen kimondottan jó megfigyelési körülmények között nem azonosítottunk felszíni régészeti leletanyagot vagy régészeti lelőhelyre utaló más felszíni nyomot.

A korábbi kutatások, légi felvételek, történeti térképek áttekintése során sem került elő a kutatási területen található régészeti lelőhelyekre vonatkozó adat.

Az „Onga III - homok, átmeneti törmelékes nyersanyagok” beruházási terület Örökségvédelmi Hatástanulmány régészeti fejezeteinek elkészítése során régészeti lelőhelyre utaló adatot nem találtunk. A környezet adottságainak, a tágabb környék ismert régészeti lelőhelyei elhelyezkedésének ismeretében a kutatási területre vonatkozóan nem is valószínűsítjük, hogy ott a tervezett beruházás földmunkáihoz kapcsolódóan régészeti korokba sorolható emberi megtelepedés nyomai kerülnének elő.

Előfordulhat azonban, hogy az érintett területen mégis olyan felszíni nyomok alapján nem meghatározható régészeti leletek – jellemzően egykori temetkezések- melyeket az Örökségvédelmi Hatástanulmány készítéséhez előírt módszerekkel előre nem lehetett jelezni. Erre az esetre a 2001. évi LXIV. törvény (Kötv). előírja, hogy a leletek előkerülését haladéktalanul be kell jelenteni a település jegyzőjének illetve a területileg illetékes megyei hatáskörű városi múzeumnak (Herman Ottó Múzeum, Miskolc) és a szükséges régészeti intézkedések megtételéig gondoskodni kell az előkerült leletek eredeti állapotban történő megőrzéséről.

A tervezett földmunkák során a 2001. évi LXIV. törvény értelmében kell eljárni

Még nem lehet pontosan tudni, hogy a bányászati tevékenységhez kapcsolódóan a most vizsgált területen pontosan milyen jellegű egyéb, kiegészítő tevékenységek fognak megvalósulni. Ezek megvalósításához kapcsolódóan a lehetséges fejlesztési irányok az Örökségvédelmi Hatástanulmány elkészítésén túl esetlegesen további régészeti feladatellátást vonhatnak maguk után. E lehetséges fejlesztések a terület régészeti kezelése szempontjából három csoportra bonthatók. Az alábbiakban tájékoztatásul közöljük e három lehetséges fejlesztési csoportot, és a hozzájuk kapcsolódó törvény által előírt régészeti feladatellátást.

Beruházástípusok és a hozzájuk tartozó régészeti feladatellátás menete

Régészeti feladatellátás menete szempontjából három beruházás típus különböztethető meg, ezek:

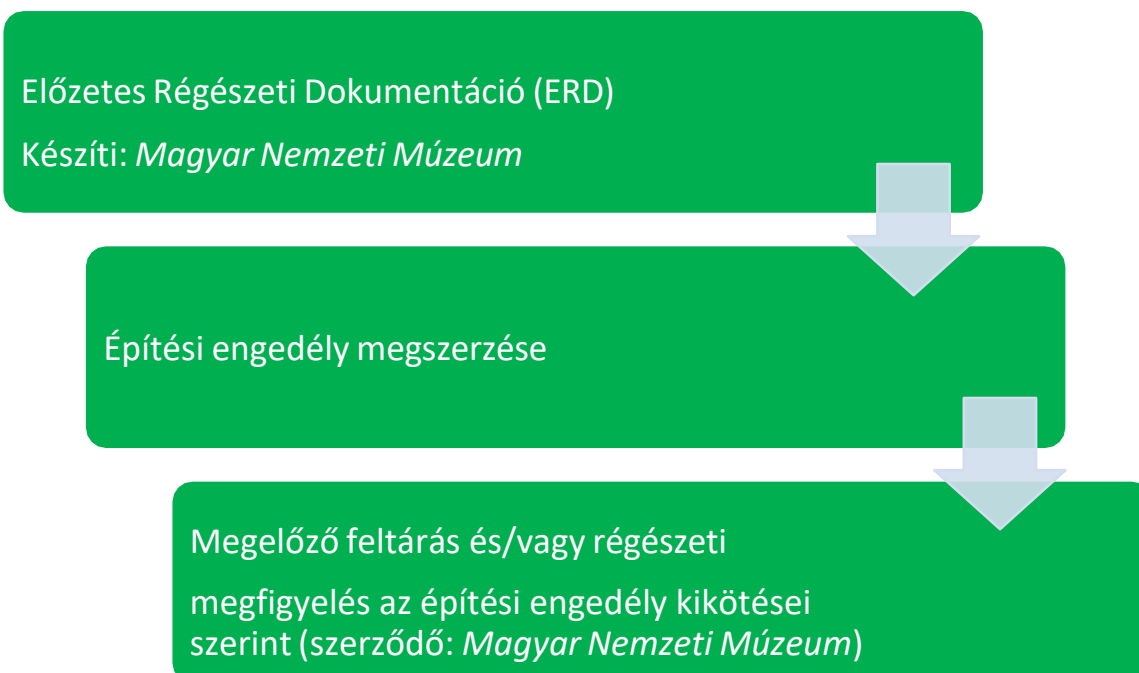
Kiemelt nagyberuházás:

Örökségvédelmi szempontból kiemelt nagyberuházásnak minősül valamennyi olyan nagyberuházás,

- a) amellyel összefüggő közigazgatási hatósági ügyeket a Kormány rendeletében nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű üggyé nyilvánított,
- b) amelyet törvény vagy kormányrendelet kiemelten közérdekű beruházássá, vagy amelyet*
- c) kormányrendelet nemzetgazdasági szempontból kiemelt jelentőségű közlekedési infrastruktúra-beruházássá nyilvánított,
- d) amely a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt,
- e) ami az energiahordozók szállításához, energiaellátás biztosításához szükséges, vagy
- f) amely bányászati tevékenység végzésével jár.

Kiemelt nagyberuházás esetén **Előzetes Régészeti Dokumentációt (ERD)** kell készíttetni a *Magyar Nemzeti Múzeummal*. Az ERD elkészülte után, amennyiben területen régészeti emlékek találhatóak és azokat a földmunkákkal a régészeti emlékeket nem lehet elkerülni, vagy jogszabályban szabályozott módon elfedni, megelőző feltárást kell végezni. Amennyiben a területen az ERD nem határoz meg régészeti emlékeket, vagy ezek intenzitása alacsony, a beruházás földmunkáihoz régészeti megfigyelést kell megrendelni.

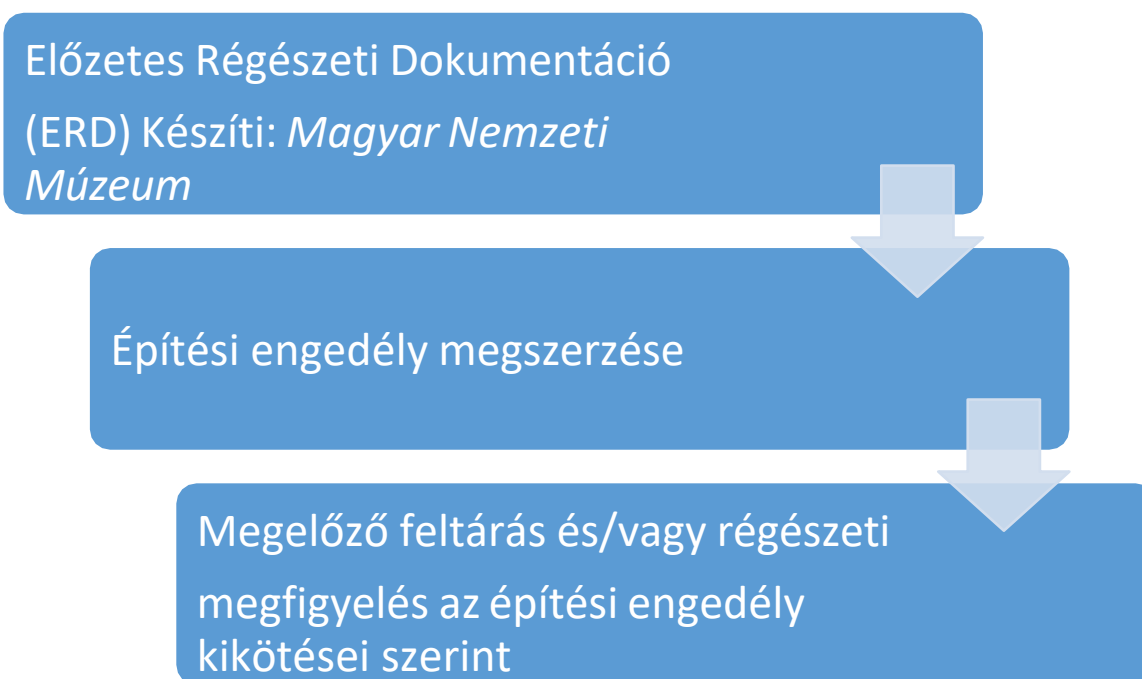
Kiemelt nagyberuházások esetén a megelőző feltárások és a régészeti megfigyelések elvégzéséről a területileg illetékes múzeumokon keresztül a *Magyar Nemzeti Múzeum* gondoskodik, és szükség esetén további intézményeket von be a munkába.

Nagyberuházás:

- a) a bruttó 500 millió forintos értékhatárt meghaladó teljes bekerülési költségű beruházás,
- b) a Nemzeti Infrastruktúra Fejlesztő Zrt. által kezelt beruházás,
- c) a védmű-, töltés- és a 2500 hektár alapterületet meghaladó árapasztó tározó-építés, vagy
- d) azon közérdekű célú beruházás, amelynek megvalósítása érdekében a kisajátításról szóló törvény szerint kisajátítást végeztek.
- e) Nagyberuházás esetén **Előzetes Régészeti Dokumentációt (ERD)** kell készíttetni a *Magyar Nemzeti Múzeummal*. Az ERD elkészülte után, amennyiben területen régészeti emlékek találhatók és azokat a földmunkákkal a régészeti emlékeket nem lehet elkerülni, vagy jogszabályban szabályozott módon elfedni, megelőző feltárást kell végezni. Amennyiben a területen az ERD nem határoz meg régészeti emlékeket, vagy ezek intenzitása alacsony, a beruházás földmunkáihoz régészeti megfigyelést kell megrendelni.

Nagyberuházások esetén a megelőző feltárások és a régészeti megfigyelések szerződés-kötésének koordinációja a Magyar Nemzeti Múzeum feladta, amely munkákat a területileg illetékes múzeumok, valamint szükség esetén további intézmények végzik el.

Nem nagyberuházás:

Azok a beruházások, amelyek nem tartoznak a fenti két típusba.

Régészeti lelőhelyeket érintő beruházásokhoz kapcsolódó régészeti feladatellátást a feltárás helye szerinti gyűjtőterülettel rendelkező területi múzeum, ennek hiányában az illetékes megyei hatókörű városi múzeum, Budapesten, a Budapesti Történeti Múzeum végzi.

Építési engedély, vagy bejelentés

Örökségvédelmi kikötés, vagy nyilvántartott lelőhely esetén szerződéskötés a területileg illetékes megyei hatókörű városi múzeummal.

Szükség esetén próbafeltárás, megelőző feltárás és/vagy régészeti megfigyelés

Nyilatkozat

Alulírott Dr. Pusztai Tamás és Pusztainé Dr. Fischl Klára nyilatkozom, hogy jogosultak vagyunk az Örökségvédelmi hatástanulmány régészeti fejezeteinek elkészítésére, valamint a tanulmányban javasolt megoldások összhangban vannak a vonatkozó szabályozással.

Miskolc, 2023. 10. 21.

Dr. Pusztai Tamás

régész

Z4S21M

Pusztainé Dr. Fischl Klára

régész

2.3.1/688-4/2004